

2290
vēst. izrinda
(apraustījums)

Laikraksta LAIKS redakcija
(ASV) dokumenti.

1940 - 1991. g.

Fonda №. 2290
vēsturiskā izrinda
(apraustījums)

uzskaitē

FONDS Nr.-2290

Laikraksta *LAIKS* redakcija (ASV)/ dokumenti. 1940 – 1991

Aprakstījums (vēsturiskā izziņa)

I KONTEKSTA ZONA.

- **Administratīvā vēsture**

Laikraksts *Laiks* tiek izdots kopš 1949.gada (Ņujorkā, ASV) pēc apgāda "Grāmatu Draugs" īpašnieka Helmāra Rudzīša iniciatīvas un vadībā. Sāukumā to izdeva reizi nedēļā uz 6 lapām, kopš 1950.gada rudens divas reizes nedēļā uz 8 lapām. No 1956. līdz 1962.gadam izdeva arī laikraksta literāro pielikumu *Laika Mēnešraksts*. Vadoties no principa, ka laikraksta uzdevums ir aktuālās informācijas sagāde, tika izveidots plašs korespondentu tīkls. *Laiks* drīz vien kļuva par plašāko un visvairāk lasīto laikrakstu rietumu pasaulē. 1960.gadu sākumā tā metiens pārsniedz 13 000 eksemplāru ASV, Kanādā un citās zemēs, bet vēlākos gados nostabilizējas uz 12 600 eksemplāru, kļūdams par vienīgo latviešu laikrakstu, kas spēja uzturēt nemainīgu iznākšanas biežumu un apjomu. 1950.gados, kamēr vēl nebija izveidots latviešu organizāciju tīkls, *Laiks* apņēmas un veica arī vairākus sabiedriskos pienākumus. Sadarbībā ar Latvijas Sarkanā Krusta Rietumvācijā *Laiks* noorganizēja CARE palīdzības sainīšu sūtīšanu Rietumeiropā palikušajiem tautiešiem. Lai gan šie pienākumi neietilpa laikraksta informācijas uzdevumos, tajā laikā tiem bija stimulējoša ietekme uz latviešu kultūras un sabiedriski nacionālo rosmju attīstību, paverot dažādības perspektīvas.

Padomju Savienības un neatkarīgās Latvijas veidošanās periodā 80.gadu beigās un 90.gadu sākumā laikraksts *Laiks* veica nozīmīgu informēšanas un skaidrošanas darbu trimdas latviešu vidē. Kopš 2002.gada laikraksta makets tiek veidots Rīgā, izdevniecībā *Elpa*, bet iespiests ASV. No 2001.gada galvenā redaktore ir Baiba Bičole – Rumpētere.

Laikraksta *Laiks* galvenie redaktori:

Kārlis Rabācs 1949-1970

Arturs Strautmanis 1970-1976

Jānis Vītols 1976-1977

Arturs Strautmanis 1977-1983

Ilgvars Spilners 1983-

Baiba Bičole

Astra Mora 1997-2000

Par Laika redaktoriem strādāja: Evalds Freivalds, Aleksandrs Liepa, Orests Berlings, Ervīns Grīns, Boļeslavs Ķīselis, Rolands Ozols, Maija Lauva, Pēteris Zvagulis u.c.

- **Glabāšanas vēsture.**

Dokumenti (manuskripti, fotogrāfijas, vēstules) uzkrājušies laikraksta *Laiks* redakcijas darbības laikā ASV, laikposmā no 1940. līdz 1991.gadam.

• **Tiešais iegūšanas avots.**

Latvijas Valsts arhīvs šo dokumentu fondu saņēma kā dāvinājumu no laikraksta redaktora Astras Mooras 2000.gadā, nesakārtotā veidā. Dāvinājuma līgums Nr.31 (2003.g.28.aprīlis)

III SATURS UN UZBŪVE

• **Temats un saturs (īss izklāsts).**

Laikraksta *Laiks* redakcijas dokumenti sakārtoti 2 grupās; 1) vēstules, manuskripti, 2) fotogrāfijas.

Vēstules, manuskripti sastāv no redakcijas vai publikāciju autoru, lasītāju sarakstes un iesniegtajiem manuskriptiem, kas aptver laikposmu no 1950. līdz 1974.gadam (1-20)*. Vēstules un apsveikumi Helmāram Rudzītim, tajā skaitā arī izdevniecībai Grāmatu Draugs 40 gadu jubilejā (5). Manuskripti bez precīza datējuma vai paraksta (1, 8, 9).

Fotogrāfijas. Latviešu politiskās, sabiedriskās un kultūras dzīves pasākumu fiksācija ASV, Austrālijā, Kanādā, Zviedrijā, Francijā, kā arī sabiedrisko darbinieku fotoportreti. Dokumenti sakārtoti hronoloģiskā secībā, kas aptver laikposmu no 1940. līdz 1991.gadam.

Fondā atrodas arī Teodora Zeltiņa sakārtotās grāmatas *Pašportreti* makets (21) un 2 oriģināldarbi – karikatūras (32).

• **Komplektēšanas nosacījumi.**

Iespējami dokumentu fonda papildinājumi.

• **Izvērtēšana.**

Dokumenti saņemti nesakārtotā veidā.

• **Sistematizācija.**

Vērtību ekspertīze, sistematizācija un aprakstīšana veikta 2002.gadā. Dokumenti sadalīti vairākās atsevišķās grupās, galvenokārt vadoties pēc intelektuālajām pazīmēm. Dokumentu kārtojumā lietās ievērots hronoloģiskais princips.

IV PIEEJAMĪBAS UN IZMANTOŠANAS NOSACĪJUMI

• **Pieejamības noteikumi.**

Bez ierobežojuma.

• **Fiziskais raksturojums.**

Apmierinoša saglabātība.

• **Uzziņas palīgīdzekļi.**

Apraksts glabājamo lietu līmenī.

Aprakstījumu sastādīja:

Personu fondu un trimdas dokumentu daļas
vecākais eksperts

Guntis Švītņš

Rīgā, 2003.gada 1.jūlijā

* lietas Nr., kurā atrodas dokuments

LIETAS Nr. _____ APLIECINĀJUMA LAPA

Lietā iešūtas (ievietotas) 2 / divas
ar cipariem un vārdiem

_____ lapas

tai skaitā lapas ar litera Nr. _____,

izlaisti lapu Nr. _____;

+ _____ iekšējā apraksta lapas

Lietas noformēšanas un fiziskā stāvokļa īpatnības	Lapu Nr.

Lapu aizpildīja vald. arhivists R. K. R. Kjaogo
amats paraksts paraksta atšifrējums